

המלצות לעיסוק בספר שלם לכיתות א-ב

תוכן עניינים:

- מחלת הגעגועים של סולי
- איתמר צייד החלומות - עמ' 3
- מי עוזר לאמא * - עמ' 15
- אריה ספריה - עמ' 4
- מר זוטא ועץ התפוחים * - עמ' 16
- בארץ ההבעות * - עמ' 6
- מרק כפתורים * - עמ' 19
- דרקון אין דבר כזה - עמ' 10
- מתקן החלומות * - עמ' 21
- האי של יאשקה
- שלווה בחוה * - עמ' 23
- הסנדל של אייל * - עמ' 12
- תאכל מעיל תאכל * - עמ' 24
- חתול תעלול - עמ' 13

- הספרים המסומנים בכוכבית מתאימים גם לתלמודי תורה מבחינת התוכן, השפה והאיורים המלווים.

איתמר ציד החלומות

פתיחה: האם חלמתם פעם חלום מפחיד? מה היה מפחיד בחלום? מה עשיתם?

המדריך קורא את הספר ומראה לילדים את התמונות.

מה דעתכם על הפתרון של איתמר ואבא שלו?

איזה פתרונות יש לכם?

יצירה בעקבות:

הכנת מסכות של מפלצות מצלחות חד פעמיות, קרעי נייר, צבעי גואש וניירות קרפ או הכנת תערוכת מפלצות מחומרים נפסדים. אפשר לתת לתלמידים להכין את המפלצות והמדריך יכין אוהל כמו בספר של איתמר כדי ללכוד אותם שלא יפחדו את הילדים.

אריה ספריה

שיחה מקדימה: מי מכם ביקר בספריה? מה הוא זוכר מהביקור? מה מיוחד בספריה? למה אנשים מגיעים לספריה?

המדריך כותב את התשובות לשתי השאלות האחרונות על הלוח ומרחיב אותם:

לספריה אנשים מגיעים כדי לקרוא ספרים, לבחור ספרים, לכתוב עבודות עיוניות וגם לפעילויות שיש בספריה כמו שעת סיפור.

מי מכם היה בשעת סיפור? מה הוא זוכר משעת הסיפור?

מדריך: בגלל שאנשים באים לספריה כדי לקרוא וללמוד יש כללים שעוזרים לשמור שם על הסדר: צריך להיות בשקט, צריך ללכת בנחת ועוד.

המדריך שואל: מי יודע מה אריה עושה? אריה שואג, אריה טורף, אריה רץ ועוד. כותבים את התשובות על הלוח.

המדריך מראה את כריכת הספר וקורא את שמו ושואל את הילדים- על מה לדעתכם יכתב בסיפור שזה שמו? מה מוזר בשילוב של אריה וספריה?

אם הייתם צריכים לבחור בעל חיים שמגיע לבקר בספריה- באיזה בעל חיים הייתם בוחרים?
מדוע?

המדריך יקרא את הספר בסופו יערוך דיון על השאלות הבאות:

- איך הייתם מרגישים עם אריה היה מגיע לשעת סיפור בספריה שלכם?

- למה האריה הפר את הכללים?

- מה מוזר בהתנהגות של האריה בספריה?

- מתי מותר להפר כללים?

בסיום קריאת הסיפור אפשר לכתוב על הלוח: לכל כלל יש יוצאים מן הכלל. זו יכולה להיות נקודת מוצא לדיון: מה היה היוצא מן הכלל שגרם לאריה לשאוג? מה היה היוצא מן הכלל שגרם למר נקדי לרוץ בספריה?

האם אתם מכירים עוד מיקרים בהם מותר להפר כלל בגלל יוצא מן הכלל? למשל: פיקוח נפש דוחה שבת... לאמבולנס עם פצוע מותר לנסוע באור אדום וכו'.

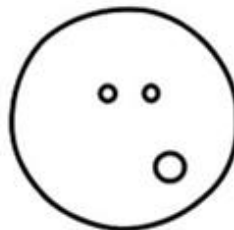
יצירה אפשרית- להכין סימניה עליה כתובים כללי התנהגות בספריה ולעטר אותה. אפשר אחר כך להקריא גם את הספר 'עכבר הספריה' ולהשוות בניהם.

בארץ ההבעות - כתבה מיה בר מוחא.

פתיחה- שיח בכיתה על הכריכה 'בארץ ההבעות'- מהן הבעות? מהן ההבעות הנראות בכריכת הספר? האם הבעה היא דבר קבוע או דבר משתנה?

קוראים את הסיפור עד המשפט- 'וכך בעיר הזאת, אומרת השמועה, כלם מסתובבים עם הבעת פנים קבועה'. עוצרים את הקריאה ושואלים את הילדים- האם זה יתכן להיות עם הבעה קבועה? אם הייתם צריכים לבחור הבעה קבועה- מה הייתם בוחרים? מדוע? מה עלול לקרות כשיש למישהו הבעה קבועה- חוסר נעימות מהבעה לא מתאימה לאירוע מסוים.

ממשיכים לקרוא את הסיפור עד הסוף.

אפשר לחלק לכל ילד דף עם הבעות והוא יצבע אותם ויכתוב לידם איזה רגש הן מביעות.

אחר כך, המדריך יקריא אירוע מתוך הרשימה והתלמידים יגידו איזה רגש מתאים לאירוע:

1. אמא כועסת עלי כי לא סידרתי את החדר.
 2. זכיתי במבצע 'עין טובה' בביה"ס.
 3. סבתא שלי בבית חולים כי היא מאד חולה.
 4. אבא שלי במילואים.
 5. החברים בכיתה אמרו עלי שאני חבר טוב.
 6. לא הזמינו אותי למסיבת יום הולדת של אחד הילדים.
- לסיום, אפשר להראות לילדים את איורי הרגשות מתוך הספר 'איך אורי מרגיש' של חיים ולדר וכל ילד יבחר איור שמתאים לו לאותו יום ויסביר מדוע.

דרכון- אין דבר כזה

פתיחה: האם קרה לכם פעם שאמרתם משהו ולא האמינו לכם? איך הרגשתם כשזה קרה?

הצגת שם הספר- על מה לדעתכם יסופר בסיפור?

הצגת התמונות בלבד- לבקש מן הילדים לספר את הסיפור על פי התמונות – ללא המילים.

התמונות מספרות את הסיפור מנקודת ראותו של הילד.

אחרי שמספרים את הסיפור שבאיורים- קוראים את הסיפור עצמו- במילים.

אין דבר כזה- מה מתאר נכון יותר את המציאות האיור או מילות הסיפור?

רגשות: איך ביולי מרגיש כשאמא לא מאמינה לו ומבטלת את דבריו?

- 'דאגה בלב איש ישיחנה'- מה בילי עושה כשיש לו בעיה?

- מה אמא עושה כשיש לה בעיה? האם התעלמות פותרת את הבעיה או מעצימה אותה?

- האם היה לכם מקרה שהתעלמתם מבעיה והיא החמירה? למשל כאב בשן/ כאב גרון וכו'.

- מה קרה כאן לבעיה שהתעלמו ממנה- היא התעצמה וגדלה יותר ויותר.

- מה פתר את הבעיה- התייחסות אל הבעיה פתרה אותה.

האם יכול להיות שבילי ראה משהו שאמא שלו לא ראתה?

פעילות יצירתית- כל ילד מצייר קשקוש ומנסים לגלות משהו שמסתתר בקשקוש.

אפשרות נוספת היא ליצור מקיפולי נייר חיה שאפשר להקטין ולהגדיל ע"י קיפול או שחלק ממנה הוא קפיץ שמאריך ומקצר את החיה.

הסנדל של איל- כתבה רות עציון

סיפור זה עוסק בגעגועיו של ילד לביתו במורג שבגוש קטיף. מאחר והגירוש היה בתקופה של חודש אב, מתאים מאד לקרוא את הסיפור הזה לתלמידים בימי בין המצרים. אחרי קריאת הסיפור ניתן לבקש מהם לכתוב מכתב לאיל או לצייר לו ציור בו הם מנסים לנחם אותו ולעודד את רוחו. כדאי שהמורה יביא לכיתה תמונות של גוש קטיף בתפארתו כדי להראות לתלמידים כי הם נולדו אחרי הגירוש. אפשר גם להראות בכיתה סרט על הגוש- כמו למשל 'חול בגרביים' של אריאלה סביר.

חתול תעלול

פתיחה: המדריך יקרא מתוך דף

את השורות הראשונות של

הסיפור:

גשם ירד

היה קר ורטוב,

ישבנו בבית.

הבטנו לרחוב.

ישבתי עם טלי,

היה נורא קר.

אמרתי: חבל

אי אפשר שום דבר.

אסור לי לצאת

לשחק בכדור.

רק קר ורטוב

ואסור ואסור.

המדריך ישאל את הילדים: איך הייתם מרגישים במקום הילד? מה אתם מציעים לו לעשות?
מה הייתם עושים במקומו? האם יצא לכם פעם להישאר בבית בזמן שירד בחוץ גשם- מה
עשיתם?

המדריך יציג את הספר וישאל : על מה לדעתכם יסופר בספר? איך נראה לכם החתול בציור?

המדריך יקרא את הספר ויעצור אחרי המשפט: "החתול כבר יצא. אבל אמא תבוא אז מה היא תמצא? הבלבול הוא עמק וגדול ונורא לא נוכל להכניס את הכל חזרה."

איך מרגישים עכשיו טלי והחבר שלה? מה היית מציע להם לעשות? מה לדעתך יקרה עכשיו?
ואז ימשיך בקריאת הסיפור.

בסוף הוא ישאל את הילדים: האם אתם הייתם אומרים לאמא? מה צריך לעשות במקרה כזה?
פעילות בעקבות קריאה:

המדריך יתן לכל ילד שמינית בריסטול לבנה ויגיד לו לצבוע את הדף בפסים בעזרת צבעי פנדה.

אח"כ יתן המדריך לילדים פלסטלינה שחורה והם ימרחו את הפלסטלינה על כל הדף בשכבה דקה שתסתיר את הציור.

המדריך ישאל את הילדים- איך אתם מרגישים עכשיו שכל הדף היפה שצבעתם מכוסה בשכבה שחורה? זה כמו בלאגן אין סופי. ואז, המדריך יתן לכל ילד קיסם והילד יצייר ציור עם הקיסם וכך יחשפו הצבעים שמתחת לפלסטלינה ושוב יהיה טעם לשכבה המקורית.

מי עוזר לאמא - כתבה חסיה גנירס

הספר עוסק בעזרה לאמא בעבודות הבית ומאד מתאים לספר אותו לקראת שבת.

השיעור מתחיל בהתבוננות בכריכה- מה אנחנו רואים- אמא מאושרת שכל ילדיה עוזרים לה. המדריך שואל את הילדים- האם גם אתם עוזרים בבית? האם יש לכם תפקידים קבועים? קוראים את הסיפור ועוצרים כשאמא אומרת לעצמה: "רק לכמה דקות- ולעבודה אחזור, בינתיים הילדים יבואו לעזור". שואלים את התלמידים- מה לדעתכם יקרה? האם הילדים יבואו לעזור? מה אתם עושים כשאמא מבקשת עזרה ואתם באמצע משחק?

ממשיכים לקרוא את הסיפור עד סופו. זהו כמובן סיפור המערב דמיון במציאות אך מה לומדים ממנו? מה אנו צריכים ללמוד ממנו? כל ילד יכול לקבל על עצמו במה הוא יעזור בבית.

מר זוטא ועץ התפוחים

שיחה מקדימה:

מי יודע מה צריך לעשות כדי שתצמח גינה?

האם גינה יכולה לצמוח מעצמה? מה קורה אם לא מטפלים בגינה?

קריאת הסיפור ודיון בעקבותיו:

מה קרה בגינה של זוטא? איך לדעתכם זה קרה?

קישור לסיפור ב[יוטיוב](#)

פעילות בעקבות קריאה:

מר זוטא נהנה מפרי עמלו- פתגמים

מר זוטא יושב בצלו של עץ התפוחים ונהנה מן הפרי היפה והטעים. הוא יכול לסכם מה שלמד בעזרת פתגמים המתאימים למקרה שלו

(רוב הפתגמים הם מדברי חז"ל: חכמינו זיכרונם לברכה).

בחרו פתגם אחד והכינו ממנו כרזה מקושטת. אפשר לעשות פעילות זו בזוגות. ספרו מדוע בחרתם דווקא בו כמתאים לסיפור שלנו.

- **"כול הַהִתְחַלּוֹת קָשׁוֹת".**
- **"אֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה (נמצאת) אֶלָּא בַּמַּעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם".**
- **"אִילוּלָא שְׂרָאִיתִי בְּעֵינַי, לֹא הָאֲמַנְתִּי" (אם לא הייתי רואה בעיני לא הייתי מאמין).**
- **"יִגְעַת וּמַצָּאת – תֶּאֱמִין". (התאמצת והצלחת – תאמין)**

- **"מִי שֶׁטָרַח בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, יֹאכַל בְּשַׁבָּת".** (מי שהתאמץ ועבד, יוכל אחר כך לנוח וליהנות מפרי עבודתו).

- **"צָרִיךְ אָדָם לַעֲמֹל בְּשָׁתֵי יָדָיו, וְה' שׁוֹלַח בְּרָכָתוֹ".** (עזרת ה' באה רק למי שעובד ומתאמץ בעצמו).

יצירה- הכנת ראש דשא או הכנת עציץ מחימר/ קישוט עציץ ושתילת שתיל לכל ילד ומעקב אחר צמיחתו.

מרק כתפורים

קריאת שם הסיפור והתבוננות באיור - על מה לדעתכם יסופר בספר?

"מוזר, מה קורה כאן?" שואל הקבצן. שוחחו עם הילדים: מה קורה בעיירה? למה אף אחד אינו מזמין את הקבצן פנימה? דמיינו שאתם דופקים עם הילד על דלתות בני העיירה ושואלים אותם "מה שלומכם? מדוע אתם לא פותחים את הדלת לקבצן?" המציאו תגובות שונות של אנשי העיירה.

לאחר אכילת המרק בני העיירה שרים, צוחקים ורוקדים. פתאום הם מזמינים את הקבצן להתארח בביתם. קראו עם הילדים שוב את תיאור אנשי העיירה. מה "הרוויחו" אנשי העיירה מתרומתם למרק, שכה שימחה אותם? נסו לחשוב על מקרה שבו נוצר משהו חדש וטוב יותר כאשר כל אחד תורם משהו משל עצמו.

בקשו מהילדים להיזכר במקרה שבו הם קיבלו עזרה ומה הייתה חוויתם. (המדריך גם יכול לשתף...).

אחר כך, אפשר לבקש מכל ילד להביא למחרת משהו שאפשר להוסיף למרק ולהכין מרק יחד מכל הדברים של הילדים. אפשר גם לחלק את הילדים לקבוצות ולתת לכל קבוצה להכין משהו לארוחה משותפת ואחר כך לשאול אותם איך היה לעבוד יחד? מה זה גרם ליחסים שלכם? וכו'.

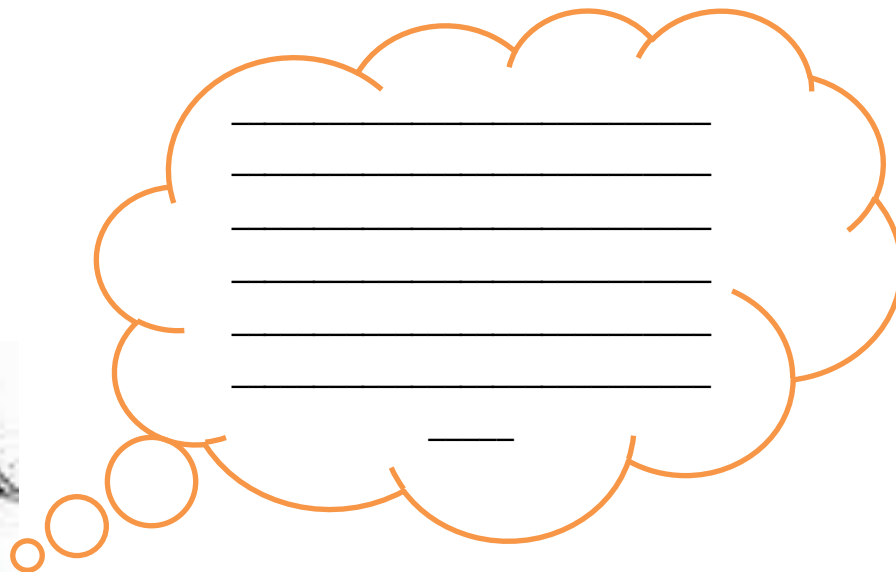
[מרק כפתורים](#)

שם הספר: מתקן החלומות

הסופר: אורי אורבך

פעילות לפני קריאת הספר:

המדריך יתן לכל תלמיד דף ובו תמונה של ילד חולם חלום עם בועת מחשבה:

כל תלמיד יכתוב או יצייר בבועה חלום שהוא רוצה מאד שיתגשם.

אח"כ המדריך ינהל שיח בכיתה: האם מישהו זוכר חלום שהוא חלם והוא לא רצה שזה יקרה? האם הוא רוצה לספר לנו על החלום? מה אנחנו עושים כשחלום מפחיד אותנו?

לאחר השיחה המדריך יציג בפני התלמידים את הכריכה של הספר ויקרא את שם הסיפור.

החניכים ישערו על מה מסופר בפסר ששמו 'מתקן החלומות'. אחר כך כל חניך יצייר חלום לא טוב ואח"כ הוא יצייר כיצד ניתן היה ל'תקן' אותו באמצעות מתקן החלומות.

המדריך יקרא את הסיפור וישאל אותם מה היה ההבדל בין שני מתקני החלומות? מה הסוד שגרם להצלחה של המתקן מהכפר? מה היה חסר למתקן החדש?

לסיום אפשר לתת לכל ילד ליצור חלום 'מתוקן' מחומרים מתכלים או מפלסטלינה ע"י הדגשה של דברים טובים בחלום.

שלוה בחוה - כתבה מנוחה בקרמן.

הספר מתאר חוה ובה ארבע חיות:

פרה - המספקת ליושבי החוה חלב.

תרנגולת - האחראית על הספקת הביצים.

חמור - שאחראי על משימות כלליות, בין השאר על הספקת העצים.

כלב - השומר על החוה מפני גנבים.

הסיפור מתחיל בנימה פסטורלית ומתאר כי "נעים וטוב היה בחוה, שמחה היתה שם ושלוה". גם באיור שעל הכריכה ניתן לראות שהאווירה בחווה נעימה לכולם.

אבל, מה קורה שדברים משתבשים? כשאחד החברים מפסיק לתרום את חלקו?

קוראים עד עמ' 11 - מה לדעתכם יקרה עכשיו? מי ינקה את הכללוד שנוצר? מי 'צריך' לנקות? האם חובה זו שייכת למישהו מסויים? אפשר לבחור 4 ילדים שכל אחד מהן יציג את דעתה של אחת מן החיות.

ממשיכים לקרוא עד עמ' 27 - מה קורה כשכל אחד מפסיק לדאוג לאחרים ודואג רק לעצמו?

קוראים עד סוף הסיפור - מה העיזה גרמה ליושבי החווה להבין?

תאכל מעיל, תאכל - מאת רונית חכם (חולק במסגרת ספריית פיג'מה)

מרקו מוכר הפחמים מאכיל את מעילו באוכל המהודר שניתן בחתונה. בדרך זו הוא מלמד את האורחים ש'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו'. כדי להקריא את הסיפור ולעצור לאחר שהעשיר נותן למרקו את המעיל ואז לשאול את התלמידים- למה האנשים אהבו את מרקו? למה העשיר נתן לו במתנה את המעיל?

ממשיכים לקרוא את הסיפור ושואלים את הילדים- מה השתנה ביחס של האנשים כשמרקו הגיע עם המעיל החדש? למה לפי דעתכם השתנה היחס? מה חשב מרקו על שינוי היחס? איך רואים זאת?

קוראים את הסיפור עד סופו- מה ניתן ללמוד מהסיפור לחיינו?

חשוב לספר לילדים מה הוא מוכר פחמים. האם זוהי עבודה שנחשבה מכובדת? ובכל זאת מרקו מאד שמח בעבודתו. 'כל עבודה מכבדת את בעליה'- זהו מסר נוסף מהספר שחשוב מאד להדגיש אותו- אין דבר כזה עבודה בזויה- כל אדם שעובד ומפרנס את משפחתו הוא אדם מכובד.